

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano Eivsdem Societatis olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis. Disputationes
Scholasticæ De Incarnatione Dominica**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1653

6. Vtrùm gratia habitualis in Christo sit infinita, vbi vtrùm habeat plenitudinem gratiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81011)

SECTIO VI.

Utrum gratia habitualis in Christo sit infinita, ubi utrum habeat plenitudinem gratiae.

Hæc questio pendet ex Physica; idè breuiter expedienda. Affirmant Maior, & Almainus apud Suarez *disp. 2. 2. sect. 1.* quos sequuntur aliqui recentiores. Fundamentum potissimum est, quod potuit dari gratia infinite intesa (de hac enim loquimur, non de perfectione essentiali); ergo debuit dari propter Verbi dignitatem.

Contraria sententia est S. Thomæ, & aliorum communiter, quos sequitur idem Suarez *ubi supra*, & Vasquez *disp. 4. 6.* & ferè omnes. Potissimum fundamentum est, quod repugnat aliqua qualitas infinite intesa categorematice etiam de potentia absoluta; ergo gratia Christi non potuit habere eiusmodi intensiorem. P. Vasquez probat conclusionem hanc ex alio capite, nam licet ipse concedat possibile infinitum actu in quantitate, vel multitudine; negat tamen possibile infinitum intensiorem gratiæ habitualis: quia quacumque gratia posita, ille homo per bona opera posset fieri Deo gratior, & sanctior; ergo non habebat gratiam infinitam, alioquin non posset eius sanctitas augeri. Antecedens probatur, quia filius adoptionis bene operans plus placet Deo, quam non operans; ergo eo ipso debet fieri gratior, & charior.

Respondent aliqui potuisse adhuc addi nouam intensiorem gratiæ supra præcedentem; quia non est contra rationem infiniti, quod possit augeri, sed quod habeat terminum.

Sed contra, quia augmentum illud, siquidem sit per maiorem intensiorem, deberet fieri per additionem gradus aduenientis ad præcedentes; ergo deberet continuari immediate cum ultimo gradu præcedenti. hoc autem est impossibile, quia si iam præcederet intensio infinita, non erat ultimus gradus, cum quo posset continuari, qui adueniunt de nouo.

Cæterum adhuc videtur inefficax prædicta ratio, quia in primis posset ille homo per bona opera mereri, non quidem maiorem intensiorem gratiæ præcedentis, sed maiorem perfectionem illius; ita ut pro gratia præcedenti daretur ei alia non intensior, sed substantialiter perfectior, sicut dixi *disp. 6. sect. 2.* non semper præmiari opera iusti per augmentum solum intensiorem gratiæ præcedentis, sed per infusionem gratiæ perfectioris. Deinde dicere posset aliquis, hominem habentem gratiam infinitam, non fieri gratiorem per opera; placeret quidem Deo plus cum operibus illis, & gratia, quam cum gratia sola; quia ipsa opera habent aliquam bonitatem, quæ terminet nouam complacentiam Dei; non tamen compararet maiorem gratiam, & sanctitatem substantialem, quia hæc parte non posset dari, sed solum esset sanctior accidentaliter per maiorem sanctitatem prouenientem formaliter ab ipsis bonis actibus; sicut etiam Christus de facto hoc genere sanctitatis prouenientis ab actibus crescebat quotidie, licet non cresceret in sanctitate substantiali, vel habituali.

Vnicum ergo fundamentum huius communis sententiæ desumi debet ex repugnanti intensi-

tiae, quæ est in Christo, differre specie à gradibus æqualibus, qui sunt in aliis iustis.

Quarta difficultas est, an ita debeatur Christo hæc gratia ratione vnionis, ut fiat physice, & efficienter à gratia vnionis? Sententia affirmas tribuitur Medina, & aliis nonnullis Thomistis; sed immerito: illi enim solum dicunt, gratiam habitualement fuisse passionem vnionis, quod quidem omnes concedunt; non tamen efficientiam physicam. Tum quia verius fortasse est passiones non effici ab essentia, ut dixi in Philosophia, sed à generante: tum etiã, quia gratia habitualis non potest effici à personalitate Verbi vnita humanitati; personalitas enim non operatur aliquid ad extra, ut concedunt Theologi; alioquin aliquid operaretur una persona quod non operarentur alia.

Dices gratiam habitualement fieri non à personalitate, sed ab vnione hypostatica, quæ se habet, sicut essentia respectu gratiæ habitualis, ita videtur sentire P. Granado in materia de gratia, *tract. 4. disp. 8. sect. 5. num. 44.*

Sed contra, quia gratia habitualis non est passio vnionis hypostaticæ, sed potius personalitatis vnitæ; idè enim debetur Christo gratia habitualis, quia debentur habitus operatiui, ut supra vidimus; & idè debentur habitus operatiui, quia supponitur sanctus, & constitutus in ordine diuino: non autem supponitur sanctus formaliter per vnionem, sed per personalitatem, ut vidimus *sect. 2.* ergo personalitas, & non vnio debet comparari ut essentia, & radix respectu gratiæ habitualis; sicut etiam in aliis iustis habitus virtutum non sunt passiones respectu vnionis, quia gratia vnitur subiecto, sed respectu ipsius gratiæ; & idè si dependentia physica esset ponenda, non deberet poni habituum ab vnione, sed ab ipsa gratia, & sanctitate, quæ est radix illorum. Vide alias rationes apud Suarez in præfati, qui tamen loquitur minus clarè. nam ita negat physicam efficientiam, ut neget etiam omnem physicam connexionem inter vnionem, & gratiam habitualement, solumque concedat debitum proportionis ad gratiam: ego sanè libentius appellarem exigentiam physicam, non qua efficiat gratia vnionis gratiam habitualement, sed qua illam exigit, sicut essentia exigit physice suas passiones, licet illas non efficiant.

Dices, si gratia habitualis esset passio respectu gratiæ vnionis, deberet dimanare in aliquo certo, & determinato gradu.

Respondeo, gratiam vnionis exigere aliquam gratiam habitualement distinctam hanc, vel illam: sicut intellectus Angeli exigit aliquas species aliquorum obiectorum; & sicut corpus exigit aliquam vocationem, & quantitas aliquam figuram, & in aliis mille exemplis.

Ultima difficultas est, an gratia habitualis Christi sit infinita: de hoc dicemus *sect. sequenti.*

Nunc infero ex dictis, hanc gratiam datam fuisse Christo primo instanti Incarnationis, quia rationes omnes, & congruentiæ militant pro illo primo instanti: data autem fuit non prius, sed posterius natura ad vnionem hypostaticam, sicut omnes passiones consequuntur ad essentiam, à qua dimanant. Denique potuit bene de potentia absoluta non sequi, quia omnes rationes supra posite non indicant necessitatem essentialem, ut consideranti patebit.

100
Difficultas
quarta.
Medina.

101
Esfugium.

P. Granado.

Reijciunt.

Suarez.

102
Instatur.

Instantia occurrunt.

103
Difficultas
ultima.
Illatio.

104

Sententia
quorum
maior.
Suarez.

Negativa
horum
maior.
Suarez, &
Vasquez.

Aliorum
fugio.

Refellunt.

105

Aliorum
fugio.

106

tionis, & multitudinis infinitæ; quam ex communi sententia suppono diuinitus repugnare, vt dixi in Physica. Caterum si illud non repugnaret, probabilius videtur, quoddam de facto daretur in Christo, vt late probat Suarez *ubi supra*, quem alij recentiores sequuntur.

Hoc ergo supposito, secunda difficultas est, an gratia habitualis Christi dicenda sit infinita, saltem in esse gratiæ, licet nō in esse entis, seu qualitatis.

Negant aliqui cum Alberto, Scoto, & Durando in 3. dist. 13. q. 1. quia nulla infinitas potest esse in ratione gratiæ, quæ non sit in ratione qualitatis; cum gratia, vt gratia sit qualitas.

Affirmant alij communiter cum S. Thoma in presenti, qui videtur concedere aliquam infinitatem secundum quid, quam late explicat & tueretur Suarez *sect. 1.* Sed questio est de nomine, nam reuera per consortium vnionis habuit illa gratia habitualis esse summam gratiæ, quæ dari potuit de potentia ordinariæ; item habuit ordinem ad vnionem, non vt aliquid antecedens, sed vt consequens ipsam vnionem, ex quo capite videtur participare aliquam infinitatem, quatenus non potuit ordinari ad aliquid melius, quam ad Verbum vnionem. Denique ex hac etiam coniunctione habet virtutem ad influendum in maiores effectus; habet enim vim producendi actus infinite meritorios, non ita vt habeant valorem infinitum ab ipsa gratia habituali, sed ita vt fiant efficienter à gratia habituali, vel charitate actus, qui propter consortium ad Verbum habeant infinitum valorem; ex quibus capitibus videtur illa gratia participare quodammodo aliquam infinitatem secundum quid. In quo etiam sensu charitas, & alij habitus infusi virtutum possunt cogitari cum aliqua infinitate secundum quid, propter eandem rationem.

Aliqui ita explicant hanc infinitatem gratiæ habitualis, vt velint, ipsam gratiam habitualemente rationem formalem dignificantem opera Christi, vt habeant infinitum valorem in ratione meriti, nam licet gratia habitualis sit in se finita; sed tamen ex coniunctione ad Verbum, accipit tantam dignitatem moralem, vt possit ipsa sic dignificata prestare valorem infinitum operibus Christi.

Hec tamen doctrina difficilis est, quia in primis gratia non dignificatur immediate à personali- tate Verbi, sed solum mediata, in quantum ipsa gratia inheret naturæ vnitæ Verbo; ergo dignitas, quam gratia accipit à Verbo, non est dignitas, quam ipsa gratia tribuat humanitati; sed potius est, quam humanitas Verbo vnita communicat gratiæ; ergo humanitas non accipit eiusmodi dignitatem à gratia, sed potius gratia accipit eam ab humanitate; ergo neque opera Christi possunt accipere eiusmodi dignitatem à gratia, quia opera in tantum dignificantur à gratia, in quantum sunt ab humanitate dignificata, & nobilitata per illam gratiam, vt dixi supra *dist. 6.* sed humanitas Christi non nobilitatur, vel dignificatur à gratia habituali, sed potius à contrariis; ergo valor infinitus eorum operum non prouenit formaliter à gratia habituali, sed potius à Verbo, vel ab humanitate; vt vnita Verbo. Dixi semper valorem infinitum eorum operum non prouenire à gratia habituali; quia non nego, aliquem valorem, & dignitatem prouenire illis operibus à gratia habituali formaliter, nam ipsa gratia dignificat etiam, & nobilitat eam humanitatem, sed solum nego va-

Card. de Lugo de Incarnat.

lorem infinitum prouenire à gratia habituali, hic enim solum prouenit à Verbo formaliter, & immediate.

Confirmatur hoc ipsum exemplo aliorum iustorum, quia ponamus hominem habentem gratiam vt quatuor, posset enim pariter contendere, valorem, quem habent opera huius iusti, prouenire totū formaliter, & immediate, à primo gradu gratiæ, quem habet; nam ceteri omnes solum concurrunt dignificando hunc primum gradum gratiæ, qui ex consortio aliorum fit dignior, & dignificat magis opera illius iusti; quod quidem nemo dixit, sed omnes illos gradus gratiæ concurrere immediate, & formaliter ad dignificandum subiectum, & eius operationes; ergo similiter dicendum est omnem gratiam Christi, siue substantialem, siue habitualemente concurrere immediate formaliter ad valorem operum, & non solum gratiam habitualemente, vt dignificata à gratia vnionis.

Dices, gratiam habitualemente hominis iusti omnem secundum omnes gradus concurrere immediate ad dignificandum opus, quia secundum omnes gradus influit in operationem, mediis habitibus infusis; verò gratia vnionis non influit immediate in Christi operationes, sed mediis habitibus, ideo non dignificat immediate, sed media gratia habituali.

Sed contra, quia gratia habitualis non dignificat opera, in quantum influit efficienter in illa: nam, vt vidimus supra *dist. 6.* licet actus fiat auxilio extrinseco, & gratia habitualis sublequatur physice ad operationem, potest eam dignificare per hoc præcisè quod inhæreat subiecto operanti, & illum formaliter nobilitet pro eo instanti reali; ergo licet gratia vnionis non concurrat efficienter, potest tamen dignificare immediate operationes Christi.

Hinc inferitur solutio ad tertiam difficultatem, vtrum gratia habitualis Christi potuerit augeri? Nam qui dicunt, fuisse simpliciter infinitam, dicunt consequenter, non potuisse augeri. Qui verò dicunt, fuisse simpliciter finitam, non eodem modo opinantur, quidam enim dicunt, potuisse esse maiorem gratiam secundum se, sed repugnasse ex parte subiecti, quod non erat capax maioris gratiæ. Alij concedunt, potuisse augeri in anima Christi, quæ propter vnionem ad Verbum habebat maiorem capacitatem. Alij dicunt, potuisse augeri de potentia absoluta; non tamen ex natura rei. Alij negant omnino, potuisse augeri, quia supponunt, gratiam habere certum, & limitatum terminum intensiōis, quem nec diuinitus posse excedere. Alij denique hoc verum censent de actibus ipsis supernaturalibus, qui pendēt efficienter à potentia animæ, quæ habet eternitatem finitam, non verò de habitibus, qui non sunt, sed recipiuntur in anima, & infunduntur à solo Deo.

Vera tamen, & communis sententia concedit, potuisse simpliciter augeri de potentia absoluta, quia neque ex parte habituum apparet repugnantia, neque ex parte subiecti, quod solum concurrat per potentiam obedientialem, cui non magis repugnant mille gradus gratiæ, quam centum; neque hoc est peculiare in anima Christi, huius enim capacitas obedientialis non crescit propter vnionem ad Verbum, neque etiam repugnat magis hoc augmentum in actibus, quam in habitibus, quia etiam potētia obedientialis acti-

A a u a

109

Confirmatur
exemplo.

Euafo.

Ocluditur.

110

Solutio diffi-
cultatis ter-
tiæ.

III

Sententia co-
muni ex ve-
ritate.

ua voluntatis potest confortari magis, ac magis per habitum intensiorem ad intensiorem actum eliciendum. Data ergo fuit Christo gratia in tali mensura, non quia non potuit dari maior; nec quia gratia ex natura rei exigebat magis illam mensuram (hoc enim dicitur sine ulla fundamentum) sed quia non potuit dari infinita, & Deus voluit dare illam in tali mensura potius, quam alia.

112
Solutio diffi-
cultatis quar-
te.
S. Thom.

Hinc etiam infertur solutio quartæ difficultatis, an Christus habuerit gratiæ plenitudinem, de qua optime S. Thomas *art. 9.* dicendum enim est, habuisse gratiæ plenitudinem, non solum sicut Apostoli, & alij dicuntur fuisse plenè gratia, eo quod habuerint omnem quæ requirebatur ad munus, in quo fuerant electi, sed etiam quia habuit gratiam in maxima quantitate possibili de potentia ordinaria Dei, sicut decebat esse in eo, a quo, velut à fonte ceteri omnes erant gratiam accepturi, ita ut iuxta sapientiam Dei satis decenter, illam esse maximam gratiam, quæ produceretur. Quanta verò fuerit hæc mensura, & quantum excedat gratiam aliorum iustorum, nihil potest certò definiti. Verisimile tamè est, excedere gratias omnium iustorum collectiue sumptas, quia totus hic excessus congruit cum supræ dignitate, qua Christus ceteros excedit.

113
Difficultas
ultima.

Restat vltima difficultas de charitate actuali, seu dilectione Christi, an fuerit infinita? de qua eodem modo philosophandum est, sicut de habituali, ex quo infero, quàm fuerit intensa Christi dilectio: suppono enim Christum semper operatum secundum vltimum potentiam, hoc est, quam intensè poterat; alioquin non videretur expers totius negligentie, vel imperfectionis, si potuisset melius operari. Cum ergo haberet habitum charitatis intensiorem omnibus iustis collectiue sumptis, & operaretur secundum totam intensiorem habitus, consequens est, ut eliceret actum intensiorem omnibus actibus dilectionum simul, quos omnes iusti habuerunt in toto vite curriculum. Probat sequela, quia omnes illi actus augent meritorie habitum charitatis in subiecto, in quo sunt; ergo omnes illi actus non excedunt intensiorem habitum, quos habent omnes iusti; sed hos omnes habitus excessit habitus charitatis in Christo, ergo actus dilectionis adequatus illi habitui excessit omnes actus dilectionis aliorum iustorum collectiue; quid dico omnes actus dilectionis? omnes etiam actus meritorios omnium virtutum simul sumptos, quos habuerunt alij iusti viatores; quia illis omnibus correspondet aliquod augmentum in habitu charitatis (ut suppono,) & actus dilectionis Christi excedit totam intensiorem habitum charitatis aliorum, si verum est fundamentum positum.

SECTIO VII.

Verum Christus habuerit virtutes, & dona?

114
Duplex vir-
tutum diffi-
cultas.

Virtutes sunt in duplici differentia; quædam enim sunt infusæ à Deo, & supernaturales, quæ non dantur ad facilius posse, sed ad simpliciter, atque ideo non possunt per actus adquiri, quia habent se per modum potentie, propterea appellantur per se infusæ. Aliæ sunt quæ adquiruntur per actus, & non requiruntur ad simpliciter, sed ad facilius operandum, & hæc vocantur acquisitæ; quando autem infunduntur à Deo, dicuntur per

accidens infusæ. De primis ergo certum est, fuisse in Christo Domino à primo instanti suæ conceptionis: certum, inquam, ea certitudine, qua huiusmodi virtutes infusæ in aliis iustis admittuntur, in quibus certius est, dari charitatem habituales, quàm alias virtutes morales, licet hæc etiam communis iam Theologorum sententia concedat. Fuerunt ergo similiter in Christo, utpote habente sanctitatem in gradu excellentissimo, ex qua habitus virtutum oriuntur. Difficultas solum est de aliquibus, quæ in particulari videntur dicere imperfectionem repugnantem cum statu unionis hypostatice, qualis est poenitentia, fides, & spes. Poenitentia enim est detestatio peccati commissi, quæ non potuit esse in Christo, fides includit obsecrationem, quare non potest stare cum visione beata, quam Christus habebat; spes etiam videtur dicere carentiam rei speratæ: nam quod quis habet, quid sperat.

Hæc difficultas pertinet ad tractatum de singulis virtutibus in speciali, non enim possumus quidquam in presenti definire, nisi earum naturam, & obiectum examinetur. Sanè si poenitentia nullum haberet actum, nisi quo detestatur peccatum commissum; consequenter negandum esset in Christo habitum poenitentiae. Cæterum, quia probabilius est habere alios actus; scilicet voluntatem efficacem non peccandi, propter gravitatem diuinæ offensæ, qui actus potuit esse in Christo, gaudium de peccato non commissio ex eodem motivo, & alios huiusmodi; idè probabile est, fuisse etiam in Christo habitum poenitentiae, licet fortasse non possit ille habitus elicere actum circa peccata aliena, sed solum circa propria, de hoc tamen dicemus latius in *tract. de Poenitent.*

Quod attinet ad fidem, est difficultas communis de omnibus Beatis, de quibus dixi in materia de fide, non retinere in patria habitum fidei, eo quod ibi nullam possint habere reuelationem obsecram, circa quam solum versatur habitus fidei. De habitu piæ affectionis, quo voluntas vult credere, est maius dubium, an fuerit in Christo, Suarez in *presenti* affirmat, quia licet Christus non habuerit voluntatem efficacem credendi, potuit tamen habere affectum conditionatum obediendi fidei, si daretur occasio; qui affectus procedit ab eodem habitu. Alij dicunt, ad huiusmodi affectum sufficere auxilium extrinsecum, nec propter ipsum fore ponendum habitum. Hoc tamen videtur minus consequenter dici; quia si reuera ille affectus est supernaturalis; tam exigit principium supernaturale intrinsecum, quàm alij actus efficaces. Cum ergo gratia afferat secum principia proxima in ordine supernaturali ad omnes operationes illius ordinis; sicut anima affert potentias ad omnes operationes ordinis naturæ, consequens est, ut gratia etiam afferat habitum ad voluntates supernaturales inefficaces, sicut ad efficaces. Si ergo ille affectus supernaturalis est in Christo, non erit ab auxilio extrinseco, sed ab habitu.

Dices, ergo similiter in Angelo ponendus erit habitus temperantiæ ad actus abstinentiæ, & castitatis conditionatos, quos potest elicere.

P. Salas 2. tom. in 1. 2. tr. 11. diff. 4. n. 20. & diff. 2. n. 23. dicit actus conditionatos elicitos à subiecto, cui impossibilis est materia eius virtutis, esse faciles, ad ipsosque non esse ponendum habitum. Cæterum hoc ad summum probat de habitu adquisito.